

Тобто регіональна структура іноземного інвестування в Україні також не є оптимальною. Така ситуація, у першу чергу, є проблемою для одержання ефектів від здійснення інвестиційної діяльності, так як призводить до поглиблення нерівномірності соціально-економічного розвитку регіонів України, відбиваючись на рівні оплати праці, обсягах витрат на покращення культурного розвитку і т.д.

За видами економічної діяльності найбільше інвестицій на кінець 2016 року отримала фінансова та страхова діяльність (27,4%), промисловість (25,4%), оптова та роздрібна торгівля (14,6%).

Вкладення в економіку України в 2016 році здійснили інвестори з 7 країн світу з сумами більше 1,5 млн.дол США (рис. 2) та 6 країн з сумами інвестиції більше 0,5 млн.дол США [1].

Окрім того, правова база діяльності іноземних інвесторів в Україні є досить недосконалою та нестабільною, окремі положення яких є неоднозначними і суперечливими, що призводить до погіршення умов діяльності іноземних інвесторів є однією з головних причин гальмування іноземних інвестицій. Також тривалою є процедура реєстрації і отримання необхідних сертифікатів, що часто стримують інвесторів[3].

Отже, узагальнюючи дані, ми бачимо, що Україна в цілому, та окремі регіони зокрема, мають ряд проблем, що значно сповільнюють темпи залучення інвестицій. Для вирішення цих проблем необхідно вживати ряд дій, що в майбутньому покращать ситуацію. Необхідно покращити інвестиційний клімат в країні шляхом подолання політичної нестабільності, наслідків економічної кризи. Нагального вирішення потребує питання узгодження законодавчих документів щодо створення сприятливих умов для залучення інвестицій, зниження податкового тиску, спрощення умов інвестування. Також потрібно щорічно розробляти плани регіонів щодо підвищення їх інвестиційної привабливості таким чином оптимізувати регіональну структуру інвестування.

Список використаних джерел:

1. Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.gov.ua
2. Коваленко С. О. Інвестиційний клімат в Україні та напрями його покращення / С. О. Коваленко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 38. – С. 366-368.
3. Крейди І. М. Проблеми формування та реалізації інвестиційної політики // Економіка та держава. – 2007. – № 10.

Віра Варцаба, д.е.н., доцент

Ольга Заславська, к.е.н., доцент

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород

ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Із початку реформи системи місцевого самоврядування в Україні станом на 01.08.2017 р. створено 616 об'єднаних громад, із яких 203 громади очікують рішення ЦВК про призначення перших виборів, ще 79 громад знаходяться у процесі об'єднання.

Результати фінансової децентралізації свідчать про щорічне зростання обсягів власних ресурсів місцевих бюджетів та зростання частки місцевих бюджетів (із трансфертами) у структурі зведеного бюджету України (рис. 1).

Дані, наведені на рис. 1, показують, що приріст доходів у 2015 році у порівнянні з 2014 роком становив 29,6 млрд грн. (42,1 %). Якщо доходи місцевих бюджетів у 2015 році склали 98,2 млрд грн., то у 2016 році цей показник зріс до 146,6 млрд грн., а приріст надходжень склав 48,4 млрд грн. (49,3 %). При цьому, сума податку на доходи фізичних осіб становила 79 млрд грн., що більше від показника 2015 року на 25 млрд грн. (47 %); плата за землю сягнула 23,3 млрд грн., що на 9 млрд грн. (61 %) перевищує показник попереднього року; єдиний податок склав 17 млрд грн., що більше надходжень 2015 року на 6,3 млрд грн. (58 %); податок на нерухоме майно — 1,4 млрд грн. Станом на 01.07.2017 р. доходи місцевих

бюджетів склали 102,8 млрд грн., що становить 60 % від прогнозованого показника 170,7 млрд грн. на кінець 2017 року [3]. Аналізуючи доходи місцевих бюджетів у структурі зведеного бюджету України, слід зазначити, що їх частка, починаючи з 2015 року, постійно зростала, що свідчить про позитивні тенденції розвитку регіонів, які отримали можливість спрямовувати кошти на розвиток територій, реалізацію інфраструктурних проектів тощо.

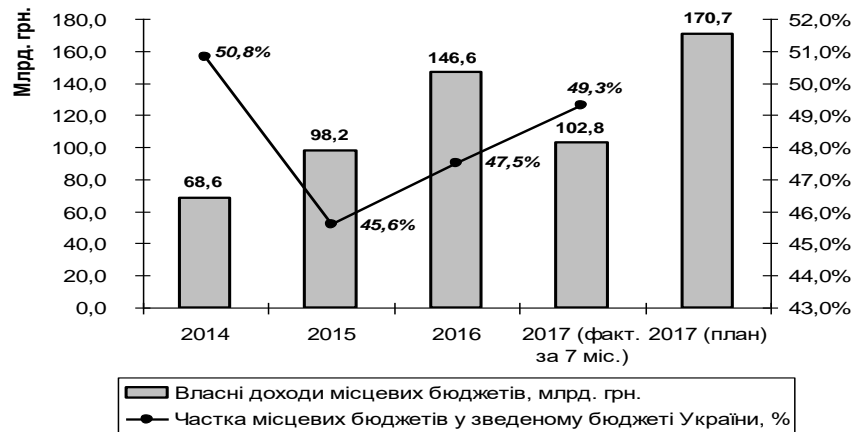

Рис. 1. Доходи місцевих бюджетів та їх частка у зведеному бюджеті України у 2014–2017 рр. (на кінець періоду)*

* Побудовано авторами на основі даних [3]

У цьому контексті уваги потребує питання «тимчасово невикористаних коштів» місцевих бюджетів, тобто накопичення залишків бюджетних коштів на рахунках місцевих бюджетів, обсяг яких на початок 2017 року склав 47,7 млрд грн, що на 35,5 % більше, ніж у 2015 році. На сьогодні сума коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках перевищує 14 млрд грн. Із цього приводу очільники Міністерства фінансів зазначили, що «ситуацію, коли державний інститут відволікає кошти і вкладає їх в банківську систему в умовах дефіциту бюджету, ми вважаємо неприйнятною. Яке ми бачимо рішення: знаходити мотиватори і стимули максимально швидко і ефективно використовувати ресурс або ж шукати нові механізми розподілу повноважень і коригувати формули розподілу коштів» [3]. Втім варто зазначити, що за офіційними даними 85 % депозитів (6,3 млрд грн.) зосереджено на рахунках 20 великих міст, що складає тільки 6 % місцевих громад.

Основними показниками визначення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад є показники дохідності на одну особу, показники дотаційності бюджетів ОТГ, показники частки видатків розвитку у власних ресурсах територіальних громад та показники обсягу субвенцій з державного бюджету. Однак найбільш репрезентативним показником фінансової спроможності є дотаційність бюджетів новостворених ОТГ. Він показує реальний обсяг наповнення бюджетів місцевих громад. Згідно даних Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства лише 34 ОТГ (22 %) мають недотаційний бюджет. Серед 125 дотаційних бюджетів 50 ОТГ (40 %) мають відсоток дотаційності від 0,5 до 20 %, ще 50 ОТГ (40 %) мають відсоток дотаційності від 20 до 50 % і 25 ОТГ (20 %) — відсоток дотаційності понад 50 %. Отже, середній відсоток дотаційності бюджетів об'єднаних громад становить 27,6 %. Однак слід зазначити, що у бюджетах третини новостворених ОТГ не передбачені видатки на розвиток. Аналіз показників спроможності територіальних громад показав, що лише 20 % із них є фінансово спроможними та мають відповідну територіальну структуру і лише 30 ОТГ відповідають урядовій Методиці формування спроможних територіальних громад [2].

Важливим показником, який характеризує соціально-економічний розвиток регіонів, є показник обсягу субвенцій з державного бюджету, які передбачені на формування їх інфраструктури (рис. 2).

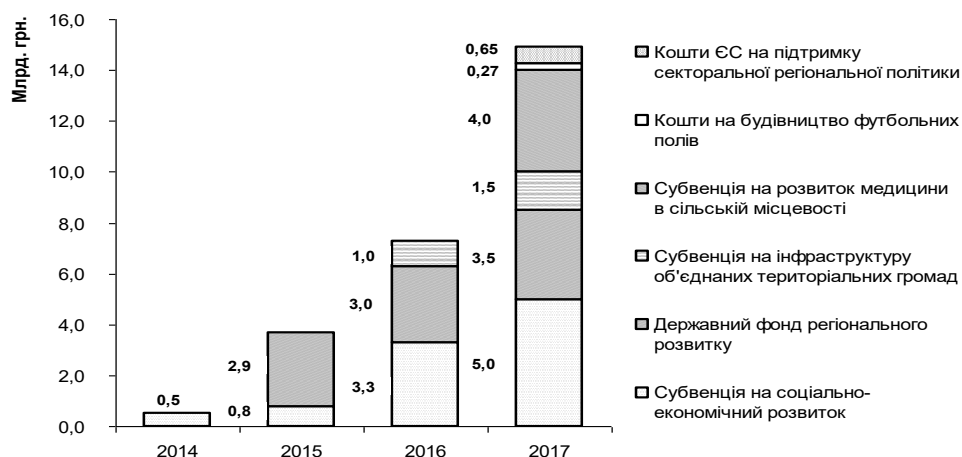

Рис. 2. Державна підтримка соціально-економічного розвитку регіонів України у 2014–2017 рр. (на кінець періоду) *

* Побудовано авторами на основі даних [4]

У 2014 році з державного бюджету на підтримку розвитку місцевих громад було передбачено лише 0,5 млрд грн., проте у 2016 році обсяг коштів зріс до 7,3 млрд грн., що забезпечило реалізацію 5904 регіональних інфраструктурних проєктів. На проєкти соціально-економічного розвитку отримали кошти 523 органи місцевого самоврядування. Щодо об'єднаних територіальних громад, то у 2016 році з державного бюджету було виділено субвенції у сумі 1 млрд грн., із яких 95 % використано на реалізацію 1383 проєктів соціальної інфраструктури. Необхідно зазначити, що розмір найбільшої субвенції перевищив найменшу майже у 60 разів. Якщо порівняти обсяг субвенції з величиною власних ресурсів об'єднаних територіальних громад, то у деяких випадках субвенції перевищували бюджети у декілька разів. На 2017 рік передбачена фінансова підтримка місцевого та регіонального розвитку на суму близько 14,9 млрд грн., із них:

- 5,0 млрд грн. — субвенція на соціально-економічний розвиток;
- 4,0 млрд грн. — субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості;
- 3,5 млрд грн. — кошти Державного фонду регіонального розвитку;
- 1,5 млрд грн. — субвенція на формування інфраструктури ОТГ;
- 270,0 млн грн. — кошти на будівництво футбольних полів.

Окрім того, у 2017 році на проєкти регіонального розвитку передбачено виділити 650 млн грн. із коштів, отриманих від ЄС у рамках виконання Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної регіональної політики України. Загалом обсяг загальної бюджетної підтримки регіонів, порівняно з 2014 роком, збільшився у 30 разів, що свідчить про ефективність державного регулювання бюджетної децентралізації [3].

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що бюджетна децентралізація є необхідною умовою становлення ефективної системи місцевих фінансів, вона передбачає стимулювання регіонів до фінансової автономії, пошуку додаткових власних ресурсів, активізацію внутрішнього потенціалу розвитку регіонів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» № 157-19 від 05.02.2015 р. / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Мельничук А., Остапенко П. Децентралізація влади: реформа № 1 (аналітичні записки) / А. Мельничук, П. Остапенко. — К.: ЦОП «Глобус» ФОП Кравченко Я. О. — 2016. — 35 с.
3. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.
4. Фінансова децентралізація в Україні. Перший етап успіхів / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.decentralization.gov.ua>.